

עין משפט נר מצוה
א א מיי פ"ו מהלכות ממרים הלכה ה סוג לזוין רכ: ב ב מיי שם הל' יא: ג ג ד מיי שם הל' ה: ד ד מיי שם הל' ו: ה ו מיי פ"ח מהלכות גזלה הלכה ו:

סח:

בן סורר ומורה. בן הסמוך לגבורתו. וא"ס דילמא שנה שלפני גדלות כדלשכתן (מדה דף מו.)
במופלא הסמוך לאיש לענין נדרים ומפר"ם דהכא דריש לאיש דמשמע לשון גבורה כדכתיב (מ"א ז) וחזקת והיית לאיש וא"ס א"כ למה לן במתני' טעמא דשלא צא לכלל מנות וי"ל

- ↑ סורר ומורה

בן סורר ומורה משיביא שתי שערות ועד שיקרף וזקן התחתון ולא העליון אלא שדברו חכמים בלשון נקיה שנאמר יְכִי יְהִיה לְאִישׁ בֶּן בֶּן יוֹלָא בֶּת יָבֵן וְלֹא אִישׁ קָטָן פֶּטוּר שְׁלֹא בֹא לְכָלל מִצּוֹת: **גַּב' קָטָן מִנְלָן דִּפְטוּר מִנְלָן** כדקתני טעמא שלא בא לכלל מצות ותו היכא אשכחן דענש הכתוב דהכא ליבעי קרא למיפטריה אנן הכי קאמרינן אטו בן סורר ומורה על חטאו נהרג עַל שֵׁם סוּפוּ נִהְרַג וּכְיוּן דְּעַל שֵׁם סוּפוּ נִהְרַג אִישׁ קָטָן מִשְׁמַע אִמְרַ רַב יְהוּדָה אִמְרַ רַב דְּאִמְרַ קָרָא וְכִי יְהִיָּה לְאִישׁ בֶּן בֶּן הַסְמוּךְ לְגִבּוּרְתּוֹ שֶׁל אִישׁ: ועד שיקרף וזקן התחתון כו'. תני רבי חייא עד שיקרף עטרה כי אתא רב דימי אמר יִהְיֶה קֶפֶת גִּיד וְלֹא הִקְפַּת בִּיצִים אִמְרַ רַב חֲסֵדָא קָטָן שְׁהוּלִיד אִין בְּנוּ נַעֲשֶׂה בֶן סוּרֵר וּמוֹרֵה שְׁנֹא' כִּי יְהִיָּה לְאִישׁ בֶּן לְאִישׁ בֶּן יוֹלָא לָבֵן בֶּן הָאִי מִיבְעִי לִיהּ לְכַדְרַב יְהוּדָה אִמְרַ רַב א"כ לִימָא קָרָא כִּי יְהִיָּה בֶן לְאִישׁ מֵאִי כִי יְהִיָּה לְאִישׁ בֶּן ש"מ לְכַדְרַב חֲסֵדָא וְאִימָא כּוּלְיָהּ לְהַכִּי הוּא דֹּאֲתָא אִם כֶּן נִימָא קָרָא בֶּן אִישׁ מֵאִי לְאִישׁ בֶּן שְׁמַע מִינָה תִּרְתִּי וּפְלִיגָא דִּרְבָּה דֹּאמְרַ רַבָּה קָטָן אִינוּ מוּלִיד שְׁנֹא' ²אִם אִין לְאִישׁ גּוּאֵל ³וְכִי יֵשׁ לָךְ אָדָם בִּישְׂרָאֵל שְׂאִין לוֹ גּוּאֵל יֹאֵלָא בְּגוּל הִגְר הַכְּתוּב מִדְּבַר וְאִמְר

שערות מוליד: **לכדרב יהודה**. דלמר האי לאיש צבן סורר ומורה עצמו קאי והכי קאמר כשיהיה הבן לאיש כלומר כשיגיע לכלל אישות: ה"ג א"כ **נימא קרא בן לאיש**. דמשמע שפיר דהכי קאמר כי יהיה הבן לכלל איש: **מאי כי יהיה לאיש בן**. השתא משמע כשיהיה לאיש בן דהאי איש אלאבות קאי ולמעוטי דבנו של קטן פטור לעולם: **ואימא כוליה**. האי קרא לכדרב חסדא הוא דלמי נלמעוטי בנו של קטן אבל קטן עצמו מיחייב דהא בן כתיב וסמוך לגבורתו של איש מנא לן: ה"ג א"כ **נימא קרא כי יהיה בן איש**. אי"כ ככוליה אלאבות קאי לא לכתוב ציה למי"ד אלא וכי יהיה בן איש סורר ומורה דמשמע בנו של איש ולא בנו של קטן: **מאי**. וכי יהיה לאיש למה הקדים לאיש צרישא והוצרך להטיל צו למי"ד: **שמע מיניה סרסי**. משום דהשתא משמע הכי ומשמע הכי כי יהיה בן לאיש כשיגיע לגבורתו של איש ומשתמע נמי אלאבות כי יהיה לאיש גדול בן ולא שיהיה לקטן בן: **ופליגא דרבה**. הא דרב חסדא דלמר קטן שמוליד פטור דלאלמא דקטן מוליד פליגא דרבה: **ואם אין לאיש גואל**. גבי גזל ונשבע על שקר דכתיב לעיל מיניה והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו והאי אשמו קרן של גולה: **שאין לו גואלים**. אין לך אדם בישראל שאין לו גואלים כל זמן שלא כלו בני יעקב הקרוב קרוב קודם: **בגזל הגר**. ומת לאחר שנשבע לו ואין לו יורשים: וחסר

הדיינים (שנשות דף מב.) כי יתן איש ואין נתינת קטן כלום וי"ל דהני מילי בטענת כפירה והודאה אבל ע"פ עד אחד נשבעים אי נמי בקופץ ונשבע וא"ס והיאך נתגייר כי אמרינן נמי דקטן אית ליה זכייה מדאורייתא ה"מ ישראל אבל עובד כוכבים אמרינן בלחזו נשך (ב"מ דף עב.) דכיון דלא אחי לכלל שליחות לית ליה זכייה אפי' מדרבנן ומיהו הא לאו קושיא היא דא"כ תיקשי לן כל גרים היאך מטבילין אותן אלא כיון דזכייתו ידו בלזין כחדא שאני אבל אי קטן לית ליה זכייה מדאורייתא ודאי קשה היאך שנתגייר וי"ל כגון שנתגיירה אמו כשהיא מעוברת כדלמר' בפרק הערל (בימות דף עח. ושם) אשת עובד כוכבים מעוברת שנתגיירה בנה אין לרין טבילה ואפשר השתא דלחרי כן יורש את אמו ומיהו קשה מההיא דפ"ק דכתובות (דף יא. ושם) דלמר' גר קטן מטבילין אותו ע"ד צ"ד ולכל מילי חשיב גר להמירו צבת ישראל וקידושיו קדושין ובניו חוללין ומייצמין ולכל מילי דלאורייתא ולא משמע שיהא מטעם דיש כח ציד חכמים לעקור דבר מן התורה חדא דה"מ בצב ואל תעשה והאי קום עשה הוא ועוד מדפרין מאי קמ"ל תנינא זכין לאדם שלא בפניו וגראה דזכייה דגירות לא דמי לשאר זכויות דמה שב"ד מטבילין אותו אינם קום עשור אלא הוא זוכה בעצמו ובגופו שנעשה גר ונכנס תחת כנפי השכינה והא דפרין דכתובות (שם) תנינא זכין לאדם שלא בפניו ומשני מהו דתימא עובד כוכבים בהפקירא ניחא ליה היינו משום דאם היתה חובתו לא היה לצ"ד להתמנע להכניס גופו בדבר שיש לו חובה ואפילו בתינוק דלאו צר דעת חשיב גר מדמייתי מקטנה פחותה מצת שלשה שהזכייה בעצמו הוא כדפרישית שהמילה והטבילה בגופו וגם מנינו שאבותינו נכנסו לצרית במילה וטבילה והרנאת דמים וכמה קטנים היו בשעת מתן תורה וצפרק עשרה יוחסין (קידושין דף עד.) אמר ר"ש דגירות שנתגיירה פחותה מצת שלש כשירה לכהונה שזוהו בתוליה בישראל ומייתי ראייה מדכתיב בשלל מדין וכל הטף בנשים וגו' והרי פנחס היה עמיהן ואע"ג דלמרין בכתובות (דף יא.) הגדילו יכולין למחות הא אמרינן דכשגדלו שעה אחת ולא מיחו שוב אין יכולין למחות דמועיל להו מילה וטבילה של קטנות שהיתה בגופם ואין חסירים אלא קצלת מנות ומתוך שגדלו ולא מיחו היינו קצלה: ביצוע

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

בן סורר ומורה וכו'. סדר נסקלין דתניא בפרקין דלעילי' מסיים הלכותיו ואזיל: **משיבא צ' שערות**. אבל מקמי הכי לא מיענש כדמפרש ואזיל שעדיין לא צא לכלל מנות: **עד שיקרף וזקן**. שיהא זקן מוקף שער סביב כולו: **הסחסון ולא העליון**. לא זקן ממש אלא זקן אותו המקום אלא שדברו חכמים בלשון נקיה: **שנאמר בן ולא איש**. וזה משהקף זקן איש הוא. ואע"ג דבן מקטנותו קרוי בן לא מניין לחיובי' מקמי שביא שתי שערות דקטן פטור שלא צא לכלל מנות הלכך חיוביה בתר הכי הוא. ואע"ג דמכי מייתי שתי שערות לענין כל התורה איש הוי מיהו כי מיעטיה קרא לאו בתחלת אישותו קא ממעט כדמפרש בגמרא בן הסמוך לגבורתו של איש אלמא בתחלת אישותו חיוביה קרא: **גב' היכא אשכחן**. בשאר עונשין דענש הכתוב את הקטן דהכא צני קרא למיפטריה: **אטו בן סורר ומורה על שם חטאו נהרג**. דנצני צר עונשין וכי מה חטא שיהרג מפני שאלכ תרמימר בשר ושתה חזי לגו יין ועל שם סופו נהרג כדמפרש בשליה פרקין (דף עב.) סוף שמגמר נכסי אציו ומצקש למורו ואינו מולא וכי אמרה תורה מוטב ימות וכלי ימות **חייב: וכי יהיה לאיש בן סורר ומורה**. לכשיגיע לכלל איש הבן הזה קורא לו הכתוב בן סורר ומורה: **סני ר' חייא**. צמתניתייה הכי משיבא שתי שערות עד שיקרף וזקן' עד שיקרף עטרה: **כי אתא רב דימי**. פרשה דהא דתנא עד שיקרף עטרה לאשמועינן הקפת גיד וזקן המתחזק דקתני מתני' הקפת גיד קאמר סמוך לציצים ולא הקפת הכיס של ציצים דהוו לבתר הכי טובא: **רב חסדא**. סבר קטן שלא הביא שתי

שערות מוליד: **לכדרב יהודה**. דלמר האי לאיש צבן סורר ומורה עצמו קאי והכי קאמר כשיהיה הבן לאיש כלומר כשיגיע לכלל אישות: ה"ג א"כ **נימא קרא בן לאיש**. דמשמע שפיר דהכי קאמר כי יהיה הבן לכלל איש: **מאי כי יהיה לאיש בן**. השתא משמע כשיהיה לאיש בן דהאי איש אלאבות קאי ולמעוטי דבנו של קטן פטור לעולם: **ואימא כוליה**. האי קרא לכדרב חסדא הוא דלמי נלמעוטי בנו של קטן אבל קטן עצמו מיחייב דהא בן כתיב וסמוך לגבורתו של איש מנא לן: ה"ג א"כ **נימא קרא כי יהיה בן איש**. אי"כ ככוליה אלאבות קאי לא לכתוב ציה למי"ד אלא וכי יהיה בן איש סורר ומורה דמשמע בנו של איש ולא בנו של קטן: **מאי**. וכי יהיה לאיש למה הקדים לאיש צרישא והוצרך להטיל צו למי"ד: **שמע מיניה סרסי**. משום דהשתא משמע הכי ומשמע הכי כי יהיה בן לאיש כשיגיע לגבורתו של איש ומשתמע נמי אלאבות כי יהיה לאיש גדול בן ולא שיהיה לקטן בן: **ופליגא דרבה**. הא דרב חסדא דלמר קטן שמוליד פטור דלאלמא דקטן מוליד פליגא דרבה: **ואם אין לאיש גואל**. גבי גזל ונשבע על שקר דכתיב לעיל מיניה והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו והאי אשמו קרן של גולה: **שאין לו גואלים**. אין לך אדם בישראל שאין לו גואלים כל זמן שלא כלו בני יעקב הקרוב קרוב קודם: **בגזל הגר**. ומת לאחר שנשבע לו ואין לו יורשים: וחסר

דהיינים (שנשות דף מב.) כי יתן איש ואין נתינת קטן כלום וי"ל דהני מילי בטענת כפירה והודאה אבל ע"פ עד אחד נשבעים אי נמי בקופץ ונשבע וא"ס והיאך נתגייר כי אמרינן נמי דקטן אית ליה זכייה מדאורייתא ה"מ ישראל אבל עובד כוכבים אמרינן בלחזו נשך (ב"מ דף עב.) דכיון דלא אחי לכלל שליחות לית ליה זכייה אפי' מדרבנן ומיהו הא לאו קושיא היא דא"כ תיקשי לן כל גרים היאך מטבילין אותן אלא כיון דזכייתו ידו בלזין כחדא שאני אבל אי קטן לית ליה זכייה מדאורייתא ודאי קשה היאך שנתגייר וי"ל כגון שנתגיירה אמו כשהיא מעוברת כדלמר' בפרק הערל (בימות דף עח. ושם) אשת עובד כוכבים מעוברת שנתגיירה בנה אין לרין טבילה ואפשר השתא דלחרי כן יורש את אמו ומיהו קשה מההיא דפ"ק דכתובות (דף יא. ושם) דלמר' גר קטן מטבילין אותו ע"ד צ"ד ולכל מילי חשיב גר להמירו צבת ישראל וקידושיו קדושין ובניו חוללין ומייצמין ולכל מילי דלאורייתא ולא משמע שיהא מטעם דיש כח ציד חכמים לעקור דבר מן התורה חדא דה"מ בצב ואל תעשה והאי קום עשה הוא ועוד מדפרין מאי קמ"ל תנינא זכין לאדם שלא בפניו וגראה דזכייה דגירות לא דמי לשאר זכויות דמה שב"ד מטבילין אותו אינם קום עשור אלא הוא זוכה בעצמו ובגופו שנעשה גר ונכנס תחת כנפי השכינה והא דפרין דכתובות (שם) תנינא זכין לאדם שלא בפניו ומשני מהו דתימא עובד כוכבים בהפקירא ניחא ליה היינו משום דאם היתה חובתו לא היה לצ"ד להתמנע להכניס גופו בדבר שיש לו חובה ואפילו בתינוק דלאו צר דעת חשיב גר מדמייתי מקטנה פחותה מצת שלשה שהזכייה בעצמו הוא כדפרישית שהמילה והטבילה בגופו וגם מנינו שאבותינו נכנסו לצרית במילה וטבילה והרנאת דמים וכמה קטנים היו בשעת מתן תורה וצפרק עשרה יוחסין (קידושין דף עד.) אמר ר"ש דגירות שנתגיירה פחותה מצת שלש כשירה לכהונה שזוהו בתוליה בישראל ומייתי ראייה מדכתיב בשלל מדין וכל הטף בנשים וגו' והרי פנחס היה עמיהן ואע"ג דלמרין בכתובות (דף יא.) הגדילו יכולין למחות הא אמרינן דכשגדלו שעה אחת ולא מיחו שוב אין יכולין למחות דמועיל להו מילה וטבילה של קטנות שהיתה בגופם ואין חסירים אלא קצלת מנות ומתוך שגדלו ולא מיחו היינו קצלה: ביצוע

- ↑ מסורת הש"ס

(א) מדה נב., (ב) וְלָקֵמַן עַל־: (ג) צ"ק קט. קדושין כא., (ד) וְדָף גַּב., (ה) עד שיקרף וזקן ליתא בס"א, (ו) [שיין לרף פטנ.,] (ז) [שם קטנ.,] (ח) וְדָף סה. וסס.,

»

תורה אור השלם

- ↑ כי יקרה לאיש בן סורר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו ויפרו אותו ולא ישמע אליהם: דברים כא יח
- ↑ ואם אין לאיש גאל להשיב האשם אליו האשם המושב ליו לבחן מלבד איל הכפרים אשר יכפר בו עליו: במדבר ה ח

»

מוסף רש"י

משיביא שתי שערות ועד שיקרף וזקן. אבל קודם צ' שערות לאו צר עונשין הוא ומשהקף וזקן ראוי להוליד דקרינא ציה בן ולא אצ: בן ולא הראוי להיות אב (נדא ב.). התחתון ולא העליון. בלחיו הקפת וזקן אמרו בתמחזן שלמטה ולא העליון (שם). וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואל. מורע יעקב. בעוד אחד מכל ישראל קיים הוא קרוב לו (קדושין בא.). אם אין לו בן או בת או אח יש לו קרוב עד יעקב אביו הקרוב קרוב יורש (ב"ק סט.). אלא בגזל הגר. ונשבע לשקר דכתיב למעול מעל בסי' (שם).

מסורת הש"ם

א) וַיִּקַּח קַטָּן: (צ) וְסוּטָה יֵאָ. ע"ש; א) גִּירְסַת רַש"י לְאִינוּ וְהָא, (ד) וַיִּבְמֹת לוֹ.; (ס) לְעֵיל מ. וַפְסוּסִי יֵאָ.; ו) לְעֵיל נָה: יִבְמֹת מ: קִדּוּשִׁין י. נְדָה מִדָּ.

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אִשְׁהָ שְׁכַבְתָּ וְרַע וְהוּא שֹׁפְחָה בְּחֻרְפָּתָ לְאִישׁ וְהַפְדָּה לֹא נִפְקְדָתָ אוּ חֻפְשָׁה לֹא נָתַן לָהּ בְּקֶרֶת חֻפְשָׁה: וִיקָרָא יֵט כּ. 2. וְכִי יוֹד אִישׁ עַל רַעְיוֹהּ לְהַרְגוֹ בְּקֶרֶת מַעַם מִבְּזוּי תַּקְדּוּן לְמוֹת: שְׁמוֹת כּא יד. 3. וְיוֹד יַעֲקֹב נִיד וְהָבָא עֲשׂוּ מִן הַשְּׂדֵה וְהוּא עֲנָן: בְּרַשְׁיִית כֹּה כּט. 4. כִּי יוֹדֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה אֵינֶנּוּ שְׁמַע בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְרֹר אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: דְּבָרִים כּא יח. 5. וְיִשְׁפֹּטוּ הָעֵדָה בֶּן הַמִּבְּזָה וּבֶן גֹּאֵל הָדָם עַל הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה: וְהַצִּילוּ הָעֵדָה אֶת הַרְצִחַ מִיַּד גֹּאֵל הָדָם וְהַיִּשִּׁיב אֹתוֹ הָעֵדָה אֶל עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר נָס שָׁמָּה וְיִשָּׁב בָּהּ עַד מוֹת הַכּוֹהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ: בַּמִּדְבָּר לֹא כֹד-כֹּה

גליון הש"ם

רש"י ד"ה קָנָה וְכִי יִשְׁכַּב אִבְיָה אֶת נִשְׁתָּה. עֵינִי יִבְמֹת דָּף קט ע"א בְּרַש"י ד"ה קִטְנָה שֶׁהִשָּׂאָה וּבְקִדּוּשִׁין דָּף מג ע"ב בְּרַש"י ד"ה הִיא וְהִיא, וּבְקִדּוּשִׁין דָּף י ע"א מוֹס' ד"ה וּמִקָּבָל:

בן סורר ומורה

ואמר רחמנא איש. ולא כתיב ואם אין לו גואל מאי טעמא כתיב

איש אלא משום דכתיב ואם דמשמע פעמים שיש לו יורשים ולהכי כתיב איש ללמדך איש הוא דאיכא לספוקי שמא יוליד בנים משתגביר ואיך ראשי להפקיע קרן שלו ולתמו לכהן עד שמדע שאין לו

ואמר רחמנא איש ^(א)איש אתה צריך לחזור עליו אם יש לו גואלין ואם לאו קטן אי אתה צריך לחזור עליו בידוע שאין לו גואלין איתיביה אביי ^יאיש אין לי אלא איש בן ט' שנים ויום אחד שראוי לביאה מגיין ת"ל ואיש א"ל יש לו ואינו מוליד כתבואה שלא הביאה שלישי דמי דבי חזקיה תנא ^יוכי יורד איש איש מויד ומוזריע ואין קטן מויד ומוזריע א"ל רב מרדכי לרב אשי ^טמאי משמע דהאי מויד לישנא דבשולי הוא דכתיב ^ייווד יעקב היכי דמי אילימא דאיעבר בתר דאייתי שתי שערות ואוליד מקמי דלקיף זקן מי איכא שהות כולי האי והא א"ר כרוספדאי יכל ימיו של בן סורר ומורה אינו אלא ג' חדשים בלבד אלא לאו דאיעבר מקמי דלייתי שתי שערות ואוליד מקמיה דלקיף זקן וש"מ

סמ.

בידוע שאין לו גואלים. משום דאינו מוליד וכן צ"י אין בין המורד (גדרים דף לה:) זאת תורת היולדת בין גדולה בין קטנה ופריך קטנה בת לידה היא מאי קושיא הא אמרינן לקמן בשמעמין דורות הראשונים היו מולדין בנ' שנים ויש לומר דאף ע"פ שגדורות האחרונים נתנו חכמים סימן להבאת שערות לקטנה בת י"ב שנה ויום אחד ולקטן בן י"ג שנה ויום אחד גדורות הראשונים שהיו ממחרים להביא שערות היה זמן גדלות מקודם הרבה והא דקאמר לקמן וכי עבד צלאל משכן בר י"ג שנה הוה דכתיב איש איש ממלאכתו התם רובה להוכיח כי אולת דורות הראשונים דאפילו כי אולת להוכיח שנחשבים גדולים בפחות א"כ צעל כרחיק בר תליסר שנין הוה: **אחד אומר בשנים בחדש**. פירשטמה לעיל צפרק היו

צודקין (דף מא:.) ד"ה שז: **בת ג' שנים ויום אחד**. פירשמי צפ' ארבע מיתות (לעיל נה:.)

קטן מוליד לא לעולם דאיעבר בתר דאייתי שתי שערות ואוליד בתר דאקיף זקן ודקא קשיא דרבי כרוספדאי כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא בן ולא הראוי לקרותו אב גופא אמר ר' כרוספדאי א"ר שבתי כל ימיו של בן סורר ומורה אינן אלא ג' חדשים בלבד והאנן תנן משיביא שתי שערות ועד שיקיף זקן י'הקיף זקן אע"ג דלא מלו ג' חדשים מלו ג' חדשים אע"ג דלא הקיף יתיב רבי יעקב מנהר פקוד קמיה דרבינא ויתיב וקאמר משמיה דרב הונא בריה דרב יהושע ש"מ מדרבי כרוספדאי א"ר שבתי יולדת לשבעה אין עוברה ניכר לשליש ימיה דאי ס"ד עוברה ניכר לשליש ימיה למה לי ג' בתרי ותילתא סגיא א"ל לעולם אימא לך ^(א)עוברה ניכר לשליש ימיה זיל בתר רובא אמרוה קמיה דרב הונא בריה דרב יהושע אמר ליה ובדיני נפשות מי אזלינן בתר רובא התורה אמרה ^(א)ושפטו העדה והצילו העדה ואת אמרת זיל בתר רובא אהדרוה קמיה דרבינא א"ל ובדיני נפשות לא אזלינן בתר רובא והתנן ^(א)אחד אומר בשנים בחדש ואחד אומר בג' עדותן קיימת שזה יודע בעיבורו של חדש וזה אינו יודע ואי ס"ד לא אמרינן זיל בתר רובא נימא הני דוקא קא מסהדי ואבחושי הוא דקא מבחשי אהרדי אלא לאו משום דאמרינן זיל בתר רובא ורובא דאינשי עבדי דטעו בעיבורא דירחא אמר רבי ירמיה מדפתי אף אנן נמי תנינא ^(א)בת שלש שנים ויום אחד מתקדשת בביאה ואם בא עליה יבם קנאה וחייבין עליה משום אשת איש ומממא את בועלה לממא משכב התחתון כעליון נישאת לבהן אוכלת בתרומה בא עליה אחד מן הפסולין פסלה מן הכהונה ואם בא עליה אחד מכל העריות האמורות בתורה מומתין עליה והיא פטורה ואמאי

שערות שראוי להיות העובר ניכר אם היה בא על האשה משהביא שמי שערות והיא מתעברת: והא **אין פנו עד שיקיף**. אבל בג' חדשים לא מיפטר: **הקיף**. אשמעינן מתני' דמפטר אפי' ממחר להקיף מקמי דמלוי ורבי כרוספדאי אשמעינן מלוי אע"ג דלא הקיף ונפקא לן מדתנא דבי ר' ישמעאל בן ולא הראוי להיות אב: **ש"מ**. מדלא קרי ליה ראוי לקרותו אב עד ג' חדשים ש"מ אפי' אשמו היתה יולדת לשבעה אינו ניכר בפחות מג' חדשים דאי לשליש ימים ניכר בתרי ירחי ותילתא נפטר כל אדם מדין סורר ומורה דהא ראוי לקרותו אב ונפקא מינה לאשה שלא שהתה אחר צעלה ג' חדשים ונשאת ונתעברה ספק מן הראשון ספק מן האחרון אם הוכר עוברת לב' חדשים ושליש לנשואי האחרון ודאי מן הראשון דאפילו היא עתידה לילד לשבעה לאחרון לא היה ניכר לשליש ימיה: **זיל צמר רוצא**. להכי לא מפטר כל אדם בתרי ירחי ותילתא לאחר הבאת שמי שערות דלא קרינן ביה ראוי דאזלינן בתר רוב נשים שיוולדו לנ' ואין עוברת ניכר בפחות מג' חדשים: **והאילו העדה**. לדעו לזכות ואין מצינן למפטריה משום האי טעמא דראוי להיות אב ציוולת לו' ואת אמרת זיל בתר רוצא ולא מפטר עד שראוי לקרותו אב ציוולת לנ' כרוב נשים: **צעצורו של חדש**. שהיה חדש שעבר מלא ור"ח ציוס ל"א וזה שאמר בג' סבור שהחדש שעבר חסר וחשב ר"ח מיוס ל': **ואי לא אזלינן צמר רוצא**. דאינשי דעבידי דטעו צעצורא דירחא אמאי מנרפינן לסהדותיייהו וקטלינן ליה להאי נימא לא טעה אלא האי דוקא ג' אמר והאי דוקא אמר שנים ואין עדותן מכוונת ליום אחד: **אף אין נמי סנינא**. דאזלינן בתר רוצא וקטלינן: **מסקדשם צביאה**. אם מסרה צביה לאחד לצא עליה לשום קדושין אבל לא מדעת עגמה דאין מעשה קטנה כלום: **קנאה**. ליורשה וליעטמא לה וללאת בגט ובלא חליצה ובצלב * שיקבל צביה את גיטה: **וחייבין עליה משום אשם איש**. אם קבל צביה קדושה מאיש אחד וצא עליה איש אחר: **ומטמא אם בועלה**. צנדה: **לעמא משכב הסחסון כעליון**. כבר פירשתינו צפ' ד' מיתות (לעיל דף נה:.) שהיא תחתון כעליונו של זב שמתמא אוכלין ומשקין אפילו לא נגע בו מפני ששכב עליו אבל פחותה מבת שלש הבא עליה בגדוהת אינו כבועל נדה אלא כנוגע צנדה ואין משכבו מטמא אפילו אוכלין ומשקין אפילו נגע בו דנוגע צנדה אינו אלא רחשין לטומאה ואינו מטמא כלים ואפילו נגע וכ"ש דאינו מטמא משכב צלא נגיעה: **נשאת לנדה**. ע"י קדושי צביה ואמרו רבנן אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה (נבחותו ד:) וזו אם נכנסה לחופה אוכלת אבל פחותה מכן אפילו נכנסה לחופה אינה אוכלת אע"ג דגדולה כיון שנכנסה לחופה אע"פ שלא נבעלה אוכלת אלמא לאו צביאה תליא מילתא אלא צחופה מיהו ראויה לציאה צעינן וכל שאין לה ציאה אין לה חופה: **צא עליה אחד מן הפסולין**. כגון כותי חלל נתין וממור עשאה חללה ופסלה כדאמרינן ציבמות (דף סה.) כי תהיה לאיש זר ויִקָּרָא בֶּן כִּיּוֹן שנבעלה לפסול לה פסלה: **והיא פטורה**. מפני שהיא קטנה ואינה בת עונשין. קמני מיהא חייבין עליה משום אשת איש וקס"ד חייבין מיתה קאמר ובמויד:

ואמאי

א מ' אמר פ"ח מהלכות גולה ה' א' סנה עשין עג (טוח"מ ס' שסו:.)
ז ב ג מ' פ"ז מהל' ממרים הלכה ו סנה לאין רכ:

מוסף רש"י

איש אתה צריך לחזור עליו. ולשאל אם יש לו בנים קודם שתמנהו לכהן, קטן שאין איש בידוע שאין לו בנים יתנהו לכהנים, ומתכא נפקא לן דקטן לאו כר אלוהי הוא (ביב' קט:.) עוברא גיבר לשליש ימיה. דכתיב (בראשית לח) ויהי כמשלם חדשים (יבמות ד:.) אחד אומר בשנים בחדש. הכי זה אם הנפש, ואחד מן העדים אומר בשלש בחדש, עדותן קיימת, וצ"ד היו צודקין אומן בשבע מקריות, וכיון דהשוו שניהן לומר בשליש או ברביעי, וכשצדקום איזה יום חדש אמר זה בכני חיה למר בשליש, שניהן על יום אחד העידו, אלא שזה ידע צניבורו של חדש, שחדש שעבר מלא והוקדש ר"ח ביום שלשים ואחד, וזה שאמר בשנים בחדש ידע בו, וזה שאמר שלשה ספור שהוקדש ביום שלשים, והואיל ויש עושין בכן, אע"פ שמתוין אט לחלק את עדותן כדי שתצטלב, להכיל את הנפש, אין בדיעו כח לחלקן (נפסחי יא:.) בת שלש שנים ויום אחד. צילתה ציאה לכל דבר (נדה טז:) קים להו לרבנן דשזי אין בתוליה חחרין ומלא היא ראויה לציאה (לעיל נה:.) אבל פחות מאלן כעומן אצטע צעינן ואינה ציאה (קדושין י:.) מתקדשת בביאה. מדעת אהל (נשח) ע"י צביה אם מסרה צביה לאחר לצא עליה לשם קדושין דהאב זכאי צבמו נקדושיה דכתיב את בני נתיי לאיש היה, אבל היא עגמה ואמה ואחיה כשהיא יתומה אין בה קדושה מורה אלא רבנן הוא דתקון ולא הנציחה גט אלא מילחן בעגמא (לעיל נה:.) ואם בא עליה יבם קנאה. וזהו צנכסי אחיו ליורשה ולטמא לה (נדה טז:) ואם רצה להוציאה מציאה בגט (קדושין י:) ויאלה ידי יבוס ומתגרסת הימנו צננו ומקבלו צביה ואינה צריכה חליצה, דהא צביאת יבם מלה רחמנא, דכיון שנקחה נעשית כשאתו לכל דבר שמגרסה צננו וזה היה צליה, אבל פחות משלש שנים אינה ציאה ואינה נקנית לו ואם בא לגרסה צננו אינו יכול, אלא ימתן עד ששהה בת שלש שנים ויום אחד ויבעול, אז עד שתיצא מן שערות ומתקין (לעיל נה:.) וחייבים עליה משום אשת איש. אם קיבל בה צביה קדושין מזה וצא אחר עליה נהרג, דציאתה ציאה (נדה טז:) וכע"י קדושין י. ויע"ל נה:.) אבל פחות מבת שלש, נהי דקדושיה כסף שלה קדושין הן לחייב עליה לאחר שלש, אבל הבא עליה בתוך שלש לא נתחייב, אע"פ שהיא אשת איש, דלאו ציאה היא (לעיל נה:.) ומשטמאה את ברועיה. כשהיא נדה שבעת ימים כדכתיב (ויקרא טו) ותהי נדמה עליו (קדושין י:.) דקד"ל (נדה לב.) מצינוא דר"י ואשה כי תהיה וצא לרבות מיתוקת

בת יום אחד שמתמאה צנדה, ומיהו כי מטמאה צנדה צמגע ובמדקם הוא דמטמאה טהרות ואדם וכלים כשאר נדה, אבל בא עליה בתוך שלש אינה מטמאתו טומאת שבעה כבועל נדה דכתיב ביה ותהי נדמה עליו, אלא היא הוא כנוגע בעגמא לטומאת ערב, משום דלאו ציאה היא, אבל בת שלש מטמאתו כדיון כועל נדה (לעיל נה:.) לטמא משכב תחתון כעליון. תחתון של כועל נדה כעליוט של זב (נדה טז:) שמתמא אוכלין ומשקין ואין מטמא אדם וכלים תחתון של נדה עגמה שהוא קרוי מדרג וצא טטומאה (יבמות טז:) שאין משכבו של כועל נדה חמור כמשכב נדה ומתשכב זב שנעשה אב הטומאה לטמא אדם וכלים, דכתיב בזה וכל אשר יגע במשכבה, אלא הרי הוא כעליוט של זב, נגד שישא על גבי הוב, שאינו אלא רחשין לטומאה ואינו מטמא אדם וכלים אלא אוכלין ומשקין (לעיל נה:.) וכע"י קדושין י:.) נשאת לבהן אוכלת בתרומה. אבל פחות מבת שלש אע"פ שקדושה קדושין ע"י צביה, הואיל ואין צילתה ציאה אין חופתה חופה והיא לא כלרובה, דאע"ג דקטן כספי הוא אמרו רבנן אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה (לעיל נה:.) בא עליה אחד מן הפסולין. כגון חלל נתין וממור או אלמנה לכהן גדול (יבמות טז:) פסלה. מתרומת בית צביה אם היא בת כהן, כדתנא מנין לכהנת שצא עליהן כי מ"ל כי תהיה לאיש זר כיון שנבעלה לפסול לה פסלה (נדה טז:) ובכ"י צלי נה:.) אחד מכל העריות. כגון צביה או ממה (נדה טז:.)

מסורת הש"ס

^[א] [בערך איזא טרטימיר, (ג) [ע"י פרש"י עמוד ג ד"ה אכל מ"ש וכו'], (ג) [ע"י מ"ע שכתב דבאל וו אכל טבל וכו' עד שלא נפדו לא גרסי' לה וכן הרמב"ם לא העמיקו ע"ש ועד דגם במדר המזהה שבידשולמי יתלא], (ד) [לקמן ע"א. ע"ש], (ה) [תענית טו.; ו] [תענית ג.], (ו) [ז"ל ותנא. רש"י, (ח) [גס. ע"ו ג:] [ותוספ' תרומות פ"ו], (ט) עירובין סה., (י) יומא טו.; (כ) ב"ז שם הוריות יג.; (ג) [גרכות סג.], (ה) גרכות נח. ע"ש, (ו) כס"א; וידע, (ז) [כ"ב דף טז.].

הגהות מהר"ב רנשבורג

^[א] נבאר דרש עובר גלגלה ייב ווי"ן. ייב יר"ל שסם פטולות ווי"ד [שמעתי] אחריהם וכו"ש רש"י לשון וי וכמ"ש מהרש"א בחז"ל עי"ש וממלא ווי' דופסהי וגו' אינה מן המנין כמו שגם ווי' דופת אינה מן המנין וכמ"ש תוס': [ג] שם מ"ש רביעי נלטייה כהדא. ז"ל דלטייה ויפית כהדא מוחק מהרש"א ועיין תוס' ודו"ק:

מוסף רש"י

אכל מעשר שני. נגז ממעות מע"ש וקנט כשר ויין ואל. דאי נגז כשר ויין עטמו אפילו דחולין נמי לין כדמאר עד שיקח כשר מול ואלס ויין מול וישתה וקטון [ב]. עד שיקח כשר בודל. אכל אל נגז כשר ויין עטמן לא [דקטון טא.]. שני כבשילין. כשר ודינס או כשר וינינס שעלוי או דג ויניה שעלוי כדלמר כפרס עברי ספחים [קרי: חטיות [כד.]. יין מגתה. חדס וממוק ואילו טוב כין יטון ומשגל ומחיק [טס. ל.]. עד כמה. הי כשר גמיר דלא הי כשר מליח. כל זמן שהוא כשלמים. שלא שיה מגתו אלס שני יינס ולילה אחד, חמון אפילת שלמים וליחי נקט שלמים דמומן אפילת שלמים אשקין דאקרי כשר דכתיב (עי' ויקרא ו) והותר מבשר זבח השלמים וגו', טפי לא אשקון דמקרי כשר, שהטעם נפקל אחרי כ' וגו' ימים [ותענית ל.]. תרסס. רותח [טסס]. איין בו משרוש גליי. שאין נחש שזהאי כי יכרה מרמיחתו [טס וכע"ז]. ע"ז [ל.]. ולשלם שכר לרשעים. שומעין ושמעון ומקלגין עולמן כחיהס [שורבין טה.]. לאובד. רשע [טסס]. זכה. לשמות לפי מדה. נעשה דאש. שמפקח לבו כחכמה [ירוסא [טו.]. כתיב ישמח. כש"ן לשון שמחה וקריגין ישמח. לשון שמחה [טסס]. פקחין. עשאוני, עשאוני פקח [טסס]. מרישיה לסיפיה מדריש כרי. אס כאל לדרשו למקרא זה, יס לך לדרשו יס מן כחמיסחי מן כסיהק [ברכות טג.].

בן סורר ומורה

שהכל מצויין אלס צעצירה. וכשהיא זוללה וסובאה צקטנותה סופה כשלא תמלא למודה עומדת צפרשת דרכיס ומרגלת הצריות לעצירה כשציל אתגן: **ב'רתג'** **פרטימר**. כגמרא מפרש לה: יין **סאיעלקי**. טוב ומעולה הוא וממשך כמריה אכל כחמרא אחרינא אינו חייב כחצי לוג: **כחצורס מלוא**. כסעודת מלוא אכל לתרטימר זה אפילו גנצו משל אציו וכן אס אכלו כמנין שהיו נקצלין לעבר החדש גס שס היו עושים סעודות: **אכל מעשר שני**. וכן כולס אע"פ שגנצו משל אציו פטור וטעמא מפרש כגמרא [ע"כ]: **ואע"פ שאין לאיה לדכר**. דדילמא ממאלל אחרינא נמי קרא ליה זולל ומיהו שלמה אהא אזחרי' דממשך **טפי: זכר לדכר**. דכצכר מקרי זולל וציין מקרי סובא: **גב'** **מסוך שפפל רבי יוסי ציין**. דקאמר חנא קמא חצי לוג והוא אמר לוג: **כפל נמי כצכר**. והיו מנה דקאמר שני תרטימ': יין **כזול**. אכל ציוקר לא שכחי ליה מעות לגנוב כולי האי ולא ממשיך: זולל. לשון זול ואסמכתא למילתיה הוא: **מולדה**. שס אציו: יין **חי**. ממשיך מפני שמשוכח הוא ולקמיה מוקי לה כמציג ולא מציג אכל כתר יין מציג לא ממשיך: **כשר חי**. כדמפרש לקמן כשיל ולא כשיל דזו היא מדת גנצ למחר אכל כשיל שפיר לא ממשיך למעבד כי האי גזונא לפי שמתוך שהוא גנצ ועושה כסתר אין לו שהות: **אמר רבינא יין חי**. דקאמר רב הונא מציג ולא מציג לנפוקי היכא דנתן בו מים הרבה ואע"פ שרוב בני אדם שומין כן: **כשר כינא דאכלי גנצי**. כוויה כגחלים ודכותה כעירובין (דף כט:) וניכצציה וניכול וצנחנים (דף מו:) לנפוקי כצכא דלא: **כשר מליח ויין מגתו**. לא חשיבי ולא ממשיך: **כל זמן שהוא כשלמים**. שלא עבר עליו זמן אפילת שלמים **שני ימים ולילה אחד** עדיין כנתלחמותו הוא ולא אקרי מליח ומשמח את הלב דכתיב (דברים כו) וזכחת שלמים ואכלת שס ושמחת אללמא כר שמחה הוא אכל כתר הכי היו מליח ומחלק טעמו כמלחו: **כל זמן שהוא סוסס**. שהוא נושך כגרון מחמת שהוא מתמחין: **הכא**. כצן סורר ומורה: **מאי**. עד כמה לא קריגין מליח למיפטר כן סורר ומורה: **וככל שהוא לא ממשיך**. משעבד לילה אחת מפגי טעמו ולא חשוב: **לשלס שגר לרשעים**. שממעדיגין בו כעולס הזה ומקצלין בו שגר מלוא שעושין כעולס הזה: **לאוצה**. היינו רשע כטנדד והולך לו: **למרי נפש**. לאצליס לפכוחי כערייהו: **אל תרא יין**. כלומר אל תתן עיניך לימשך אחריי: **סאחריסו דס**. סופו יהרג עליו: **כפיצ יין ישמה לצב אנוש**. כש"ן דמשמע לשון שומס שמשממהו ונוטל חכמת לבו: **וקריגין ישמה**. לשון שמחה: **זכס**. כלומר אס זכה וידע להוחר כעטמו מלשמות יותר מדאי משמחו שמפקח את הלב: **פקחין**. עשאוני פקח: **אצוי**. לשון כעקה כלשון ארמי כמו כייא כייא [לעיל דף סד.]: **שיחי**. כערי כמו אריד כשיחי [תהלים נה]: **למי כל אלה**. למאחריס על היין: **מרישיה לסיפיה**. מאין דריש ליה מרישיה לסיפיה: **מדייש**.

נדרש משמעותיה יפה והכי קאמר כדרש כצמנים כמו מסכה יינה [משלי ט]: **ומאן דדריש ליה כסיפיה לרישיה מדייש**. נדרש משמעוהו יפה והכי קאמר למי שיש לו איי ואצוי ושיח דהיינו אצליס ולמי שיש לו מדנים ופזעים חנס דהיינו רשע הנלחם עם הצריות ולמי שיש לו כחלילות עינים מרוב שזמנו ושקיטתו להס רלוי להיות מאחריס על היין: **י"ג ווי"ן**. לשון וי וי. וילמר ארור כנען [כדאשית ט] לא חשיב אלס עד דידע"ס דנגמר לו עונשו של יין: **מסוך שקלקלו כרביעי**. שמנעו מלהוליד כן רביעי קללו כן רביעי שלו כוס ומזרים ופוטו וכנען [סס י]: **איש האדמה**. אמאי קרי ליה איש האדמה על ידי שהוכיחו הקצ"ה היה לו ללמוד מאיש האדמה דהיינו אדם הראשון שהיין קנס עליו מייתה:

פרק שמיני סנהדרין

ע.

שהכל מצויין אלס צעצירה. וכשהיא זוללה וסובאה צקטנותה סופה כשלא תמלא למודה עומדת צפרשת דרכיס ומרגלת הצריות לעצירה כשציל אתגן: **ב'רתג'** **פרטימר**. כגמרא מפרש לה: יין **סאיעלקי**. טוב ומעולה הוא וממשך כמריה אכל כחמרא אחרינא אינו חייב כחצי לוג: **כחצורס מלוא**. כסעודת מלוא אכל לתרטימר זה אפילו גנצו משל אציו וכן אס אכלו כמנין שהיו נקצלין לעבר החדש גס שס היו עושים סעודות: **אכל מעשר שני**. וכן כולס אע"פ שגנצו משל אציו פטור וטעמא מפרש כגמרא [ע"כ]: **ואע"פ שאין לאיה לדכר**. דדילמא ממאלל אחרינא נמי קרא ליה זולל ומיהו שלמה אהא אזחרי' דממשך

טפי: זכר לדכר. דכצכר מקרי זולל וציין מקרי סובא: **גב'** **מסוך שפפל רבי יוסי ציין**. דקאמר חנא קמא חצי לוג והוא אמר לוג: **כפל נמי כצכר**. והיו מנה דקאמר שני תרטימ': יין **כזול**. אכל ציוקר לא שכחי ליה מעות לגנוב כולי האי ולא ממשיך: זולל. לשון זול ואסמכתא למילתיה הוא: **מולדה**. שס אציו: יין **חי**. ממשיך מפני שמשוכח הוא ולקמיה מוקי לה כמציג ולא מציג אכל כתר יין מציג לא ממשיך: **כשר חי**. כדמפרש לקמן כשיל ולא כשיל דזו היא מדת גנצ למחר אכל כשיל שפיר לא ממשיך למעבד כי האי גזונא לפי שמתוך שהוא גנצ ועושה כסתר אין לו שהות: **אמר רבינא יין חי**. דקאמר רב הונא מציג ולא מציג לנפוקי היכא דנתן בו מים הרבה ואע"פ שרוב בני אדם שומין כן: **כשר כינא דאכלי גנצי**. כוויה כגחלים ודכותה כעירובין (דף כט:) וניכצציה וניכול וצנחנים (דף מו:) לנפוקי כצכא דלא: **כשר מליח ויין מגתו**. לא חשיבי ולא ממשיך: **כל זמן שהוא כשלמים**. שלא עבר עליו זמן אפילת שלמים **שני ימים ולילה אחד** עדיין כנתלחמותו הוא ולא אקרי מליח ומשמח את הלב דכתיב (דברים כו) וזכחת שלמים ואכלת שס ושמחת אללמא כר שמחה הוא אכל כתר הכי היו מליח ומחלק טעמו כמלחו: **כל זמן שהוא סוסס**. שהוא נושך כגרון מחמת שהוא מתמחין: **הכא**. כצן סורר ומורה: **מאי**. עד כמה לא קריגין מליח למיפטר כן סורר ומורה: **וככל שהוא לא ממשיך**. משעבד לילה אחת מפגי טעמו ולא חשוב: **לשלס שגר לרשעים**. שממעדיגין בו כעולס הזה ומקצלין בו שגר מלוא שעושין כעולס הזה: **לאוצה**. היינו רשע כטנדד והולך לו: **למרי נפש**. לאצליס לפכוחי כערייהו: **אל תרא יין**. כלומר אל תתן עיניך לימשך אחריי: **סאחריסו דס**. סופו יהרג עליו: **כפיצ יין ישמה לצב אנוש**. כש"ן דמשמע לשון שומס שמשממהו ונוטל חכמת לבו: **וקריגין ישמה**. לשון שמחה: **זכס**. כלומר אס זכה וידע להוחר כעטמו מלשמות יותר מדאי משמחו שמפקח את הלב: **פקחין**. עשאוני פקח: **אצוי**. לשון כעקה כלשון ארמי כמו כייא כייא [לעיל דף סד.]: **שיחי**. כערי כמו אריד כשיחי [תהלים נה]: **למי כל אלה**. למאחריס על היין: **מרישיה לסיפיה**. מאין דריש ליה מרישיה לסיפיה: **מדייש**.

י"ג ווי"ן. לא קא חשיב ויפת לפי שהוא שס: **כינאצין ברביעי**. מה שלא קלל חס עטמו משוס דלמר כצ"ר ר"י אומר לפי שכתב ויכרך אלהיס את נח ואת בניו ואין קללה כמקוס כרכה לפיכך וילמר ארור כנען: **כה**

ראיה לדבר זכר לדכר שנאמר **א**ל תהי בסוכאי **י**ין בזוללי **ב**שר **ל**מו: **גב'** **אמר רבי יזרא תרטימר** זה איני יודע מהו אלא מתוך שכפל **ר'** **יוסי** ביין נמצא כופל אף בבשר ונמצא תרטימר **י**חצי **מנה** **י**אמר רב **הנן** בר מולדה **אמר רב הונא** **י**אינו חייב עד שיקח בשר בזול **ויאכל יין** בזול **וישתה** דכתיב **י**זולל וסוכא **ואמר רב הנן** בר מולדה **אמר רב הונא** **אינו** חייב עד **שיאכל בשר חי וישתה יין חי** איני והא רבה ורב **יוסף** דאמרי תרווייהו **י**אכל בשר חי ושתה **יין חי** אינו נעשה **בן סורר** ומורה **אמר רבינא** **י**יין חי מציג ולא מציג **בשר חי בשיל ולא בשיל** כבשר כיבא דאכלי **גנבי רבה** ורב **יוסף** דאמרי תרווייהו **י**אכל בשר מליח ושתה **יין** מגיתו **אין** נעשה **בן סורר** ומורה **י**תנן התם **ערב** תשעה באב **לא** **יאכל** אדם שני תבשילין **ולא** **יאכל בשר ולא** ישתה **יין** ותנא **י**אכל אוכל הוא **בשר** מליח ושותה **יין** מנתו **בשר** מליח עד כמה **אמר רבי חנינא** בר כהנא **כל** זמן שהוא כשלמים **ויין** מניתו עד כמה **כל** זמן שהוא תוסס **י**י"ב **תוסס** אין בו משום גילוי וכמה תסיסתו **ישלשה ימים** **הכא** מאי התם משום שמחה הוא **כל** זמן שהוא כשלמים **נמי** אית ביה שמחה **הכא** משום אימשובי הוא **ובכל** שהוא לא מימשך **ויין** עד **מ'** **יום** **י**א"ר חנן לא נברא **יין** בעולם אלא לנחם אבלים ולשלם שכר לרשעים **שנא'** **י**תנו שכר לאובד **ויין** למרי נפש **א"ר** **יצחק** מאי דכתיב **י**אל תרא **יין** כי יתאדם אל תרא **יין** שמאדים פניהם של רשעים **בעוה"י** ומלבין פניהם **לעוה"ב** **רבא** **אמר אל תרא יין** כי יתאדם אל תרא **יין** שאחריתו דם **י**רב כהנא רמי כתיב **י**תירש וקריגין תירוש זכה נעשה ראש לא זכה נעשה רש **רבא** רמי כתיב **י**ישמח וקריגין ישמח זכה משמחו לא זכה משממהו והיינו **י**דאמר **רבא** חמרא וריחני פקחין **אמר רב** עמרם בריה **דר"ש** בר אבא **אמר ר'** חנינא מאי דכתיב **י**למי איי למי אבוי למי מדנים למי שיח למי פצעים חנם למי כחלילות עינים **י**א"ל הקב"ה לנח נח לא היה לך ללמד מאדם הראשון שלא גרם לו אלא **יין** כמאן דאמר אותו אילן שאכל ממנו אדם הראשון **גפן** היה דתניא **י**ר"מ **אומר אותו אילן** שאכל אדם הראשון ממנו **גפן** היה שאין

שארית כו כח **י**יין וישמח לבב אנוש **לחצולל** פנים משמחן וקחם לבב אנוש **י**קדד: תחלים קר טו **י**למי איי למי אבוי למי מדנים למי שיח למי פצעים חנם למי כחלילות עינים: למאחרים על היין לכאים לחקר ממקור: משלי כג כט-ל **י**וקח נח איש האקמה וישע כרם: וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה: וירא חם אבי כנען את ערות אביו ויצד לשני אחיו בחוץ: ויחק שם ויפת את השמלה וישמו על שכם שניהם ויחלבו אחורנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם לא ראו: וייקח נח מיטו וידע את אשר עשה לו **בנו הקטן**: **בראשית** כו כ-כד **י**וקרא אתה שכם בן חמור החיזי נשיא הארץ ויחק אתה וישכב אתה **בראשית** לד ב **ויקנה:**

לסיפיה מדריש כרי. אס כאל לדרשו למקרא זה, יס לך לדרשו יס מן כחמיסחי מן כסיהק [ברכות טג.].

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין

שאיין